

Kultur- og likestillingsdepartementet

Vår dato 15.07.2024
Deres dato 16.05.2024
Vår referanse
Deres referanse 24/405

Høringsuttalelse om forslag til endring av forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) skal bidra til å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten, som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. MBL skal styrke og verne de publisistiske verdier som representeres av redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.

MBL skal bidra til at et mangfold av økonomisk sunne medier kan fungere som det åpne samfunns arena for fri informasjon, samfunnskritikk og debatt.

MBL representerer ca. 325 medlemsbedrifter med ca. 10.000 ansatte: ca. 210 mediehus, herunder 190 aviser hvorav 170 er lokalaviser. Andre mediehus er kommersiell allmennkringkasting, magasiner og lokal-tv. MBL representerer også virksomheter tilknyttet mediehusene, bl.a. avistrykkerier og distribusjonsselskaper.

Det vises til epost hvor det gis utsettelse av frist til 15. juli.

Sentrale punkter

- Mediepolitikken, herunder den aktuelle forskriften, må innrettes for å ta vare på redaktørstyrte mediers mulighet til å fylle og utvikle sin viktige samfunnsrolle over hele landet. For å sikre reell forutsigbarhet i ordningen bør det derfor utredes en rettighetsordning med fast beløp per opplagsenhet eller per tusen kr i brukerinntekter.
- MBL mener det er nødvendig at krav som stilles, ivaretar redaksjonell uavhengighet og er mest mulig objektive. Henvisningen til *Lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier (medieansvarsloven)* bør derfor beholdes. Vi mener at en kombinasjon av å være omfattet av denne loven, og et forsterket krav om at mediet følger de etiske retningslinjer for norske medier som er nedfelt i Vær varsom-plakaten og Redaktørplakaten vil være hensiktsmessig. Dette kan formuleres slik i ny § 5 første ledd bokstav e:
«e. har en ansvarlig redaktør, jf. medieansvarsloven § 3 første ledd bokstav a, med ansvar og frihet i tråd med denne loven og som oppfyller de prinsippene som er trukket opp i Redaktørplakaten og de kriteriene som ligger til grunn for denne og som gjennom publiseringspraksis har forpliktet seg på de presseetiske prinsipper, slik disse er nedfelt i Vær Varsom-plakaten.»
- Departementet foreslår å prisjustere maktsgrensene fra henholdsvis 40 og 15 mill. kr til 45 og 17 mill. kr for å ta hensyn til prisveksten. For å løse dette innenfor dagens rammeordning må det være en forutsetning at kategorien Nasjonalt nummertomedium tilføres friske midler i tillegg til prisjusteringen, slik at dersom Klassekampen i år kvalifiserer til å motta 45 mill. kr så vil det også være nok penger til å prisjustere tilskuddene til de andre mottakerne fullt ut.

Mediepolitikk er demokratipolitikk

Mediemangfold og en sterk offentlighet over hele landet er nødvendige forutsetninger for tilliten i samfunnet og et levende demokrati. Mediene binder lokalsamfunn og folk sammen, samtidig som de holder privat og offentlig makt til ansvar. Mediene er en sentral del av demokratiets infrastruktur. I Norge har vi et rikt mediemangfold å ta vare på.

Regjeringen anerkjenner dette i Hurdalsplattformen, hvor det står under overskriften «Medium som føresetnad for ytringsfridom og demokrati» at «Regjeringas mål er å sikre sterke norske medium og leggje til rette for at alle grupper i samfunnet har eit godt medietilbod.»

De redaktørstyrte mediernes formidling av nyheter, aktualiteter og samfunnsdebatt er under kraftig press. Hovedårsaken er det digitale annonsemarkedet, hvor de tradisjonelle mediene konkurrerer med internasjonale aktører uten egenprodusert innhold. Dette er enda mer uttalt enn da mediemangfoldsutvalget la frem sin innstilling.

Ny teknologi, og i særlig grad kunstig intelligens, gir mulighet til å lage og nå ut med journalistikk på nye måter, men er også et kraftfullt verktøy for falske nyheter, desinformasjon og påvirkningsoperasjoner. Offentligheten preges av en stadig større strøm av uredigert kommunikasjon som øker faren for å bli feilinformert. Algoritmene til sosiale medier forsterker spredning av innhold som skaper mest engasjement, uten noen verifisering eller redaktørstyring. Fra utsiden kan påvirkningsoperasjoner fra fremmede makter angripe tilliten, og den nye sikkerhetspolitiske situasjonen gjør denne trusselen større. Redaktørstyrte medier er sentrale for å sikre befolkningens motstandsdyktighet og en felles offentlig samtale.

Medienes samfunnsrolle er viktigere enn noen gang, men det er ingen garanti for at norske medier klarer å bevare denne rollen og evnen til å finansiere journalistikken. De neste fire årene vil være avgjørende for om mediene klarer å etablere en bærekraftig digital forretningsmodell. Digitaliseringen gjør at mediene konkurrerer mot en håndfull globale teknologigiganter om brukernes tid og annonsørenes penger, og ulike konkurransevilkår utfordrer selve finansieringsgrunnlaget for fri og uavhengig journalistikk. Redaktørstyrte mediers annonseinntekter, som er nødvendige for å finansiere journalistikken, er under sterkt press. Medievanene endrer seg raskt, og stadig flere forventer formidling gjennom lyd og levende bilder.

Mediepolitiske virkemidler må være plattformnøytrale og understøtte innovasjon og utvikling. Det er et felles ansvar å ta vare på redaktørstyrte mediers mulighet til å fylle og utvikle sin viktige samfunnsrolle gjennom gode, forutsigbare og fremtidsrettede rammebetingelser, slik at folk over hele landet har redaktørstyrte medier som speiler deres hverdag og ivaretar deres interesser.

Rettighetsordning

Selv om det ikke er et tema i denne høringen, vil vi fremheve at ordningen bør gjøres rettighetsbasert. Hurdalsplattformen sier at regjeringen skal «Auke innovasjons- og pressestøtta på ein måte som sikrar god utvikling i lokalmedia, utan at det går ut over dei større riks- og regionmedia.» Siden det høyst sannsynlig vil komme flere nr. 2-medier inn i ordningen fremover vil det være en betydelig grad av usikkerhet knyttet til støtten for denne gruppen aviser. For å sikre reell forutsigbarhet i ordningen bør det derfor utredes en rettighetsordning med fast beløp per opplagsenhet eller per tusen kr i brukerinntekter.

Kommentarer til konkrete forslag

3.1 Tilpasning av krav om geografisk spredning til ny fylkesinndeling

Spredningskrav i § 3 bokstav j og k i definisjonen av nasjonalt nummertomedium og nasjonalt nisjemedium er ikke tilpasset nye fylkesinndelinger fra 1. januar 2024.

Departementet foreslår derfor å øke kravet om spredning av abonnenter til å være fordelt på minimum

fem av landets fylker i § 3 bokstav j og k. Justeringen innebærer en videreføring av dagens spredningsvilkår, tilpasset nye fylkesinndelinger fra 1. januar 2024.

MBL er enig i forslaget.

3.2 Redaktører skal følge presseetiske standarder

Tidligere forskrift hadde krav om at en søker måtte «ha en ansvarlig redaktør med status som svarer til bestemmelsene i Redaktørplakaten.» Dagens bestemmelse i § 5 bokstav e, sier at en søker må ha en ansvarlig redaktør i tråd med definisjonen i medieansvarsloven.

Departementet skriver: «For å sikre at tilskuddsmottakere har redaktører som følger god presseskikk, bør det gjøres en presisering i denne bestemmelsen. Departementet vurderer derfor at det bør inntas som vilkår i § 5 første ledd bokstav e at redaktøren har sluttet seg til «allment aksepterte presseetiske standarder», som fremgår av eksempelvis Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten. I tillegg foreslår vi å fjerne henvisningen til medieansvarsloven, da den ikke lenger blir nødvendig.»

MBL er enig i at det skal stilles krav til medier som mottar produksjonstilskudd. Men hva betyr det «at redaktøren har sluttet seg til «allment aksepterte presseetiske standarder», som fremgår av eksempelvis Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten»? Betyr å slutte seg til at mediet kan klages inn til PFU? I så fall betyr kravet at mediet må være tilknyttet Norsk Presseforbund¹.

Eller betyr «slutte seg til» at mediet ganske enkelt sier at man jobber etter «allment aksepterte presseetiske standarder, som fremgår av eksempelvis Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten»? I så fall vil det være vanskelig etterprøvbart.

MBL mener det er nødvendig at krav som stilles, ivaretar redaksjonell uavhengighet og er mest mulig objektive. Henvisningen til *Lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier (medieansvarsloven)* bør derfor beholdes. Vi mener at en kombinasjon av å være omfattet av denne loven, og et forsterket krav om at mediet følger de etiske retningslinjer for norske medier som er nedfelt i Vær varsom-plakaten og Redaktørplakaten vil være hensiktsmessig. Dette kan formuleres slik i ny § 5 første ledd bokstav e:

«e. har en ansvarlig redaktør, jf. medieansvarsloven § 3 første ledd bokstav a, med ansvar og frihet i tråd med denne loven og som oppfyller de prinsippene som er trukket opp i Redaktørplakaten og de kriteriene som ligger til grunn for denne og som gjennom publiseringspraksis har forpliktet seg på de presseetiske prinsipper, slik disse er nedfelt i Vær Varsom-plakaten.»

Dette vil tydeliggjøre kravet om å drive journalistisk virksomhet med utgangspunkt i presseetikken.

3.3 Vurdering av dobbelt grunntilskudd for Svalbard

Departementet skriver: «En samlet vurdering tilsier at det er rimelig at Svalbard og Svalbardposten likebehandles med øvrige nordnorske medier. Departementet foreslår derfor at Svalbard bør inngå blant utgiverstedene i § 12 første ledd nr. 2.

Videre foreslår vi også å fjerne kravet i § 12 første ledd nr. 2 om papirutgivelse i minimum 48 uker i året. Dette vil innebære at endringen for Svalbard får reell betydning for Svalbardposten, som har færre årlige utgivelser. En fjerning av kravet om papirutgivelser antas også å bidra til å framskynde digital produksjon og publisering i avisene, hvilket er i tråd med prinsippet om plattformnøytralitet.»

MBL støtter forslaget, Svalbardposten er viktig for det geografiske mediemangfoldet og bør ha samme rammebetingelser som nordnorske medier. Vi støtter også forslaget om å fjerne kravet i forskriftens § 12 første ledd nr. 2 om at ordningen med dobbelt tilskudd skal være begrenset til medier som har papirutgivelse i minimum 48 uker i året. Dette er i tråd med prinsippet om plattformnøytralitet.

¹ <https://presse.no/pfu/dette-er-pfu/>

3.4 Prisjustering av øvre grenser for tilskudd

Ved endringen av forskriften i 2022 ble det innført øvre grenser for tilskudd i § 14 annet ledd:

Et medieselskap kan ikke få mer enn 40 mill. kroner i årlig tilskudd. Et medieselskap som eier et nasjonalt nisjemedium, kan ikke få mer enn 15 mill. kroner i årlig tilskudd.

Departementet peker på at for å unngå en utilsiktet gradvis senkning av støttetakene, bør de justeres i tråd med prisveksten. Departementet foreslår derfor å prisjustere maksgrensene fra henholdsvis 40 og 15 mill. kr til 45 og 17 mill. kr for å ta hensyn til prisveksten i 2023 og 2024.

Så vidt vi kan se er det feil når departementet i *4 Økonomiske og administrative konsekvenser* skriver at «Når det gjelder prisjustering av §§ 14 og 15 vil ikke dette gi utslag for øvrige tilskuddsmottagere gitt at den økonomiske rammen for tilskuddsordningen skal prisjusteres årlig i tråd med Stortingets styringssignal.»

I praksis kan en mottaker, Klassekampen, dersom mediehuset stanger i støttetaket, ta nesten hele prisjusteringen for sin kategori. For 2023 fikk kategorien Nasjonalt nummertomedium, som i tillegg til Klassekampen omfatter Dagen, Dagsavisen, Morgenbladet, Nationen og Vårt Land tilsammen 151,7 mill. kr. I statsbudsjettet for inneværende år er det lagt til grunn en forventet prisvekst på 3,8 prosent. Det betyr i så fall en økning for denne kategorien på 5,8 mill. kr i år. Dersom maksgrensen i § 14 annet ledd økes til 45 mill. kr kan man risikere at en mottaker, Klassekampen, får 5 mill. av dette. De andre mottakerne vil da i praksis få en reduksjon, prisvekst tatt i betraktning.

Dette ville vært løst dersom ordningen var rettighetsbasert. For å løse dette innenfor dagens rammeordning må det være en forutsetning at kategorien Nasjonalt nummertomedium tilføres friske midler i tillegg til prisjusteringen, slik at dersom Klassekampen i år kvalifiserer til å motta 45 mill. kr så vil det også være nok penger til å prisjustere tilskuddene til de andre mottakerne fullt ut.

3.5 Prisjustering for avkortning av tilskudd

Et medieselskap som har driftsinntekter, fratrukket tilskudd etter denne forskriften, som utgjør mer enn 225 mill. kroner siste regnskapsår eller mer enn 675 mill. kroner de siste tre regnskapsårene, får tilskuddet avkortet, jf. § 15 tredje ledd.

Departementet ønsker å unngå et utilsiktet lavt inntektstak. Departementet foreslår derfor å justere grensene for inntektstakene med i overkant av 10 prosent. Departementet foreslår derfor at terskel for driftsinntekter økes til henholdsvis 250 mill. kroner og 750 mill. kroner.

Da nåværende forskrift var på høring i 2022 skrev vi dette om inntektstak:

«Vi mener § 14 og 15 må sees i sammenheng, og at det gir liten mening å ha både et absolutt kr-tak og en avkortningsordning basert på driftsinntekter. Det siste vil være uheldig med tanke på mulighet til å utvikle mediet forretningsmessig, og svært uheldig med tanke på inflasjon vil gjøre beløpet mindre 'verdt' år for år.»

MBL mener altså at et tak på driftsinntekter er uhensiktsmessig. Subsidiært støtter vi forslaget om å prisjustere terskelverdiene slik departementet foreslår.

3.6 Midler som frigis som en følge av avkortning

Departementet skriver at det sentrale i bestemmelsen er at dersom tilskuddsmidler frigjøres som følge av avkortning av tilskudd til enkeltmedier, så skal de frigjorte midlene fordeles likt mellom øvrige medier innenfor den aktuelle tilskuddskategori. MBL støtter forslaget, men mener det må presiseres at midlene som frigis skal fordeles mellom de mediene som får tilskuddet beregnet på samme måte innenfor sin tilskuddskategori.

3.7 Overgangsregler for medium som mister retten til støtte

Etter § 16 vil et medium som har mottatt tilskudd og som mister retten til dette fordi det ikke lenger oppfyller vilkårene i § 5 bokstav h til j, § 6 tredje ledd eller § 8 første ledd, likevel motta tilskudd i en overgangsperiode.

Henvisningen til § 6 tredje ledd i bestemmelsen sikter til overskuddsbegrensningen på to millioner kroner siste regnskapsår eller seks millioner kroner i løpet av de siste tre regnskapsår. Dette betyr at medier som går med overskudd fortsatt skal få støtte etter overgangsordning. Bestemmelsen innebærer at aviser kan gå med betydelig overskudd og samtidig motta støtte i en treårsperiode. Dette er uheldig og kan svekke tilskuddsordningens legitimitet, skriver departementet og foreslår derfor å fjerne henvisningen til § 6 tredje ledd.

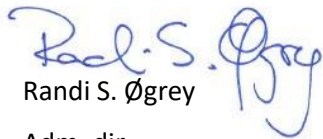
Det er viktig at det ikke gis støtte når behovet ikke lenger er til stede. MBL er enig i forslaget.

Annet

Vi utdyper gjerne synspunktene dersom det er behov for det.

Vennlig hilsen

MEDIEBEDRIFTENES LANDSFORENING

Randi S. Øgry

Adm. dir.